

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

DIPLOMSKO DELO

**VPLIV SVETOVNE GOSPODARSKE KRIZE NA GOSPODARSKO
AKTIVNOST IN RAZVITOST KOROŠKE REGIJE V OBDOBJU
2007–2010**

Ljubljana, september 2011

ANJA BIJOL

IZJAVA

Študentka Anja Bijol izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom doc. dr. Nine Ponikvar, in da v skladu s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 REGIONALNI RAZVOJ	2
1.1 Opredelitev temeljnih pojmov	2
1.2 Regionalni razvoj v EU	3
1.3 Regionalni razvoj v Sloveniji	3
2 GEOGRAFSKE, DEMOGRAFSKE IN GOSPODARSKE ZNAČILNOSTI	
KOROŠKE REGIJE	5
2.1 Geografske značilnosti	6
2.2 Prebivalstvo	7
2.3 Občine	7
3 POLOŽAJ KOROŠKE REGIJE V SLOVENIJI V ČASU PRED IN V ČASU	
GOSPODARSKE KRIZE.....	9
3.1 Regionalni bruto domači proizvod	9
3.2 Družbe v Koroški regiji	10
3.3 Plače	13
3.4 Dodana vrednost gospodarskih družb	13
3.5 Bruto investicije	14
3.6 Regionalna brezposelnost.....	15
3.7 Stopnja delovne aktivnosti	16
3.8 Izobrazbena struktura	17
3.9 Število upravičencev do denarne socialne pomoči.....	18
4 RAZVOJNE MOŽNOSTI KOROŠKE REGIJE	19
4.1 Vizija regije	19
4.2 PSPN analiza Koroške regije	19
4.3 Ugotovitve PSPN analize in razvojne smernice za Koroško regijo	21
SKLEP	23
LITERATURA IN VIRI	25

KAZALO TABEL

<i>Tabela 1: Osnovni podatkih o treh največjih Koroških občinah</i>	8
<i>Tabela 2: Regionalni bruto domači proizvod na prebivalca, 2007-2008</i>	10
<i>Tabela 3: Razdelitev družb glede na njihovo velikost od leta 2007 do leta 2010.....</i>	10
<i>Tabela 4: Gostota družb (število prebivalcev/število družb) za leti 2007 in 2010</i>	11
<i>Tabela 5: Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR), 2007-2010.....</i>	13
<i>Tabela 6: Stopnja registrirane brezposelnosti po statističnih regijah, 2007–2011</i>	15
<i>Tabela 7: Stopnja registrirano brezposelnih oseb po spolu in statističnih regijah</i>	16
<i>Tabela 8: Prebivalci, stari od 25 do 64 let, po izobrazbi, statistične regije, 2007–2009 ..</i>	17
<i>Tabela 9: Število upravičencev do denarne socialne pomoči, izraženo v deležu prebivalstva, po regiji v Sloveniji.....</i>	18

KAZALO SLIK

<i>Slika 1: Slovenske statistične regije</i>	5
<i>Slika 2: Primerjava Koroške in Osrednjeslovenske regije glede na naklon površja</i>	6
<i>Slika 3: Podatki o deležu družb v % po področjih dejavnosti za leto 2010</i>	11
<i>Slika 4: Podatki o deležu zaposlenih v % po področjih dejavnosti za leto 2010</i>	12
<i>Slika 5: Dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca, 2007–2010</i>	14
<i>Slika 6: Bruto investicije v nova osnovna sredstva na prebivalca v EUR</i>	14
<i>Slika 7: Stopnja delovne aktivnosti po statističnih regijah, 2007–2009.....</i>	17

UVOD

V zadnjih letih, ko se ves svet sooča z gospodarsko krizo, so še toliko bolj očitne razlike med razvitimi in manj razvitimi državami, kot tudi razlike med regijami znotraj držav. Vzroki za razlike v razvoju med regijami so različni. Lahko so posledica dolgoletnih omejenih možnosti zaradi zemljepisne oddaljenosti ali nedavnih socialnih in gospodarskih sprememb ali pa so kombinacija obojega. Vpliv teh neugodnih razmer se pogosto kaže v socialni prikrajšanosti, slabih šolah, višji stopnji brezposelnosti in nezadostni infrastrukturi. (Portal Evropske unije, 2011). Predvsem v zadnjem desetletju tudi v Sloveniji z regionalno politiko Vlada RS poskuša zmanjšati razvojne razlike med slovenskimi regijami in omiliti posledice le-teh. V veliko pomoč so sredstva, pridobljena iz kohezijskih in strukturnih skladov EU.

V času gospodarske konjunktore razlike med regijami običajno niso kritične, saj gospodarska aktivnost narašča; to je čas ustvarjanja novih delovnih mest in nizke stopnje brezposelnosti. Posledično je življenjski standard ljudi na visoki ravni in kljub razlikam v ekonomski blaginji med regijami le-te niso tako izrazite. V času ekonomske krize pa se razlike v razvitosti in posledično v življenjskem standardu prebivalcev med regijami poglobljajo kot posledica propadanja družb in obsežnih odpuščanj. Povečuje se delež brezposelnih, s tem pa se pogloblja tudi socialna dimenzija razlik v razvitosti regij.

Namen mojega diplomskega dela je predstaviti razlike v gospodarski razvitosti med slovenskimi regijami, pri čemer se osredotočam na gospodarsko razvitost Koroške regije. Pri tem gospodarsko razvitost Koroške regije na eni strani primerjam s slovenskim povprečjem, na drugi strani pa z najbolj gospodarsko razvito Osrednjeslovensko regijo. Glavni cilj dela je z ekonomskega vidika analizirati Koroško regijo ter ugotoviti, kako je gospodarska kriza na začetku v letu 2008 vplivala na gospodarsko aktivnost, na razmere v koroških družbah ter na razvoj regije. Analiza temelji na osnovnih ekonomskih kazalnikih in kazalnikih razvitosti, kot so gospodarska aktivnost in število družb, bruto domači proizvod, dodana vrednost, investicije, plače, stopnja zaposlenosti oziroma brezposelnosti ter socialni transferi. Da bi prikazala vpliv gospodarske krize z začetkom v letu 2008 na gospodarsko dinamiko v Koroški regiji v primerjavi z ostalimi regijami v Sloveniji, omenjene kazalnike analiziram v obdobju od leta 2007, to je leto pred gospodarsko krizo, do leta 2010, ko naj bi se že začeli kazati znaki oživljanja gospodarstva.

Prvi del diplomskega dela je teoretične narave. V njem so opredeljeni pomembni temeljni pojmi, opisan je regionalni razvoj Evropske unije in regionalni razvoj v Sloveniji. V drugem delu predstavljam Koroško regijo. Najprej predstavljam njene geografske značilnosti ter analiziram strukturo prebivalstva regije ter najpomembnejše občine v regiji. V zadnjem delu s pomočjo PSPN analize ugotavljam prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti za Koroško regijo in nato na tej podlagi presojam razvojne možnosti Koroške regije v prihodnosti. V sklepu povzemam ključne ugotovitve svoje analize.

1 REGIONALNI RAZVOJ

Enakomeren regionalni razvoj je temeljnega pomena za boljši razvoj države kot celote, vendar pa se kljub temu najdejo avtorji, ki trdijo, da je bolj učinkovito, če je razvoj skoncentriran, saj je to ceneje in enostavneje. Bugarič, Podobnik in Ribičič (1998, str. 8) na primer pravijo, da je z vidika utrjevanja bolj demokratičnih odnosov v družbi prav gotovo koristno, da se koncentracija moči v državi razprši, saj se s tem zagotavlja večja možnost sodelovanja države in možnost sodelovanja čim širšim skupinam državljanov, povečuje se razvidnost delovanja države in možnost zagotavljanja čim bolj enakovrednih pogojev vključevanja vsem v državi. Kljub temu pa iz teoretičnega vidika uvedba prostorske komponente precej zakomplicira razvojno politiko države, saj je bilo brez regionalne komponente možno postaviti enoten in en optimum za celotno državo in glede na to kombinirati proizvodne dejavnike in proizvodno strukturo. Regionalna komponenta vnese v model še regionalne optime, cilj pa je doseči skupen državni optimum ob zadovoljitvi vseh regionalnih optimumov, kar je precej zapletena naloga, ki pa se še bolj zaplete, če pride do konkurence in nesoglasij med regionalnimi interesi ali celo do nasprotja med regionalnimi in skupnimi interesi cele države (Senjur, 2002, str. 508).

V nadaljevanju predstavljam temeljne pojme, vezane na regionalni razvoj in regionalno politiko, predstavila pa bom tudi regionalni razvoj v Sloveniji in Evropski uniji.

1.1 Opredelitev temeljnih pojmov

O temeljnih pojmi, povezanih z regionalnim razvojem in regionalno politiko, je mogoče najti veliko različnih razlag, zato sem sama subjektivno izbrala tiste, ki so po mojem mnenju ustrezne in pripadajo različnim avtorjem.

Regijo lahko definiramo kot vmesni prostor med državo in občinami, v katerem se pojavljajo aktualne potrebe, kot so izgradnja in vzdrževanje lokalnih cest regionalnega pomena, varstvo okolja, planiranje na regionalnem nivoju, oskrba z energijo itd., ki jih je treba upoštevati in zadovoljevati. V tem vmesnem prostoru se kopičijo problemi, ki temeljijo na eni strani na interesih države, na drugi strani pa gre za interese lokalnega pomena (Bugarič et al., 1998, str. 150). **Regionalni razvoj** je dejavnost usmerjanja takšnega gospodarskega, socialnega, prostornega, infrastrukturnega, kulturnega in drugega razvoja Slovenije, ki bo imel sinergijske učinke na učinkovitost ter skladnost razvoja narodnega gospodarstva države kot celote in njenih posameznih (regionalnih) delov (Gulič in Kukar, 1993). Bugarič et al. (1998, str. 99) definirajo **regionalizem** kot pojav, ki je s procesom regionalizacije usmerjen h končnemu cilju – konstituiranju regij. To je sodoben pojav pri oblikovanju držav, kjer je na eni strani centralna oblast in na drugi lokalne skupnosti.

Mrak, Mrak in Rant (2004, str. 29) definirajo **regionalno politiko** kot skupek razvojnih aktivnosti, programov in ukrepov države, lokalnih skupnosti in drugih nosilcev organiziranih interesov na regionalni ravni, koordiniranih in sofinanciranih s strani Evropske unije in namenjenih doseganju razvojnih ciljev ob upoštevanju skladnega regionalnega razvoja. Temeljni cilj regionalne politike je zmanjševanje gospodarskih in socialnih neenakosti med različnimi regijami v Skupnosti.

1.2 Regionalni razvoj v EU

Razlike v gospodarski razvitosti med posameznimi deli sveta, ki so posledica zgodovinskih, političnih, ekonomskih, družbenih in drugih dejavnikov, predstavljajo veliko oviro v nadaljnjem in skladnem razvoju sveta. Ljudje si že od nekdaj prizadevajo za skladnejši razvoj in zmanjšanje razlik med razvitimi in nerazvitimi deli sveta. Že leta 1975 je bil v okviru Evropske unije oblikovan Evropski sklad za regionalni razvoj (ESRR), z namenom, da korigira osnovne regionalne neskladnosti med državami Evropske unije in znotraj njih (Pernek, 1995, str. 110). Danes Evropska komisija posveča vedno več pozornosti spremljanju in vrednotenju regionalno razvojnih aktivnosti, pri katerem ne gre samo za finančno spremljanje, temveč daje večji poudarek fizičnim ciljem, to je vplivom izvajanih aktivnosti na prostorsko in družbenoekonomsko strukturo (Nered & Kavaš, 2009, str. 24).

Kot pravi Senjur (2002, str. 528), je osnovni cilj regionalne ali strukturne politike Evropske unije zmanjševanje razlik v stopnji razvitosti in življenjskem standardu med državami in regijami v Evropski uniji. Konkretniji cilji strukturne politike so trije, in sicer sta dva regionalna in eden horizontalen. Cilj 1 je pospeševanje razvoja manj razvitih regij in vključuje vse tiste regije na ravni NUTS 2, ki imajo bruto domači proizvod na prebivalca v standardu kupne moči v obdobju zadnjih treh let manjši od 75 % povprečja Evropske unije. Cilj 2 je namenjen regijam na ravni NUTS 3, ki se srečujejo z ekonomskimi in socialnimi problemi prestrukturiranja. To so regije v industrijskem zatonu, podeželska območja, mestna območja in ribiška območja. Cilj 3 pa je namenjen razvoju človeških virov. Je horizontalen in velja za regije, ki niso vključene v cilj 1. Državam članicam naj bi v prilagajanju in modernizaciji pomagal sistem vzgoje, izobraževanja in zaposlovanja.

1.3 Regionalni razvoj v Sloveniji

Razvoj regionalne politike v Sloveniji se je začel že v sedemdesetih letih, skladno s konceptom policentričnega razvoja, katerega zamisel je bila, da naj se razvije več centrov, ne samo eden okrog glavnega mesta in da naj se poleg mestnih razvijajo tudi podeželska okolja (Senjur, 2002). Po osamosvojitvi so se regionalne razlike med slovenskimi pokrajinami povečale, nadaljuje pa se tudi izčrpavanje naravnih virov in okolja (Bugarič et al., 1998, str. 33).

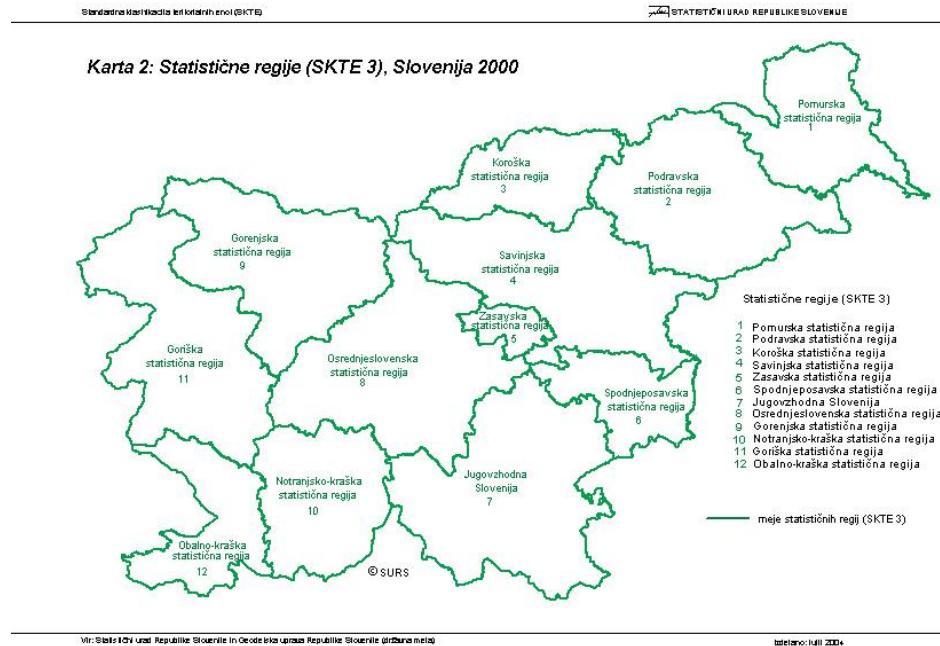
Regionalna politika Vlade Republike Slovenije je v preteklih letih uresničevala Strategijo regionalnega razvoja Slovenije iz leta 2001, katere cilj je bil do leta 2006 zaustaviti naraščanje regionalnih razlik ter spodbuditi gospodarsko rast in prestrukturiranje tudi v bolj odmaknjenih slovenskih regijah. Na področju dela je prišlo do pozitivnih rezultatov, medtem ko regionalne razvojne razlike še vedno naraščajo pri kazalcu bruto domačega proizvoda. »Vizija regionalnega razvoja za naslednje programsko obdobje do leta 2013 je skladen razvoj z uravnoteženimi gospodarskimi, socialnimi in okoljskimi vidiki v vseh slovenskih regijah, kar bo zagotovilo visoko življenjsko raven in kakovost zdravja ter bivalnega okolja vseh prebivalcev Slovenije. Vizija stremi k trajnostnemu razvoju v najširšem pomenu, ki optimalno izrablja vse regionalne potenciale, pri tem pa ne zmanjšuje virov in možnosti razvoja prihodnjih generacij. Za uresničevanje vizije zasleduje regionalna politika v naslednjem programskem obdobju dva splošna cilja, ki sta vzpostavitev učinkovitega modela upravljanja z regionalnim razvojem in učinkovita izvedba regionalnih razvojnih programov in programov spodbujanja skladnega regionalnega razvoja 2007–2013 (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2011).«

Na tej prenovljeni viziji temelji tudi strategija razvoja Slovenije, katere glavni cilj je celovita blaginja državljanov, zato se ne osredotoča samo na gospodarska vprašanja, temveč vključuje socialna, okoljska, politična, pravna in kulturna razmerja. »Štirje temeljni cilji strategije razvoja Slovenije, ki bi jih naj le-ta dosegla do leta 2013, so:

- Gospodarski razvojni cilj je v desetih letih preseči povprečno raven gospodarske razvitosti Evropske unije (merjeno z BDP na prebivalca v pariteti kupne moči) in povečati zaposlenost skladno s cilji lizbonske strategije.
- Družbeni razvojni cilj je izboljšati kakovost življenja in blaginjo vseh državljanov, merjeno s kazalniki človekovega razvoja, socialnih tveganj in družbene povezanosti.
- Medgeneracijski in sonaravni cilj je uveljaviti načelo trajnosti kot temeljnega kakovostnega merila na vseh področjih razvoja, tudi glede trajnostnega obnavljanja prebivalstva. Načelo trajnosti zahteva, da se potrebe današnjih generacij zadovoljujejo tako, da ne omejujejo možnosti prihodnjih rodov za vsaj enako uspešno zadovoljevanje njihovih potreb v prihodnosti.
- Razvojni cilj Slovenije v mednarodnem okolju je, da bo s svojim razvojnim vzorcem, kulturno identiteto in angažiranim delovanjem v mednarodni skupnosti postala v svetu prepoznavna in ugledna država (Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko, 2008). «

Na Sliki 1 lahko vidimo prikaz slovenskih statističnih regij, prikazanih po standardni klasifikaciji teritorialnih enot (SKTE), ki se uporablja v podporo razvoju, pri strokovnem načrtovanju in merjenju učinkov politike, za socioekonomske analize, izobraževanje ter informiranje širše javnosti (SURS, 2007).

Slika 1: Slovenske statistične regije

Ne glede na zgoraj navedene razlike med slovenskimi regijami pa so le-te med najmanjšimi v Evropski uniji. Po relativni razpršenosti BDP na prebivalca, ki je tudi eden od načinov merjenja regionalnih razlik, je bila po podatkih UMAR-ja (Poročilo o razvoju, 2011) najmanjša disperzija v letu 2007 v nordijskih državah, najvišja pa med novimi članicami Evropske unije, med katerimi ima Slovenija najmanjšo razpršenost in se je v letu 2007 po merilu razpršenosti regionalnega BDP uvrstila na šesto mesto med državami članicami Evropske unije (SURS, 2011b). Po izračunih UMAR-ja se je v letu 2008 v primerjavi z letom 2007 razpršenost BDP na prebivalca v Sloveniji zmanjšala za 0,5 odstotne točke in je tako leta 2008 znašala 21,9 %. V naslednjem poglavju bom predstavila eno izmed slovenskih regij, in sicer Koroško.

2 GEOGRAFSKE, DEMOGRAFSKE IN GOSPODARSKE ZNAČILNOSTI KOROŠKE REGIJE

Koroška regija je ena izmed dvanajstih slovenskih regij in je po kazalcih razvitosti (bruto domači proizvod na prebivalca, bruto dodana vrednost na zaposlenega, bruto osnova za dohodnino na prebivalca, število delovnih mest na število aktivnega prebivalstva), kazalcih ogroženosti (indeks staranja prebivalstva, stopnja regionalne brezposelnosti, stopnja zaposlenosti) in kazalcih razvojnih možnosti (povprečno število let šolanja, opremljenost s komunalno infrastrukturo, delež območji Natura 2000 in poseljenost), ki jih izraža indeks razvojne ogroženosti, na 6. mestu (indeks ima 103,9). Pomurska regija, ki je razvojno najbolj ogrožena, ima indeks 159,5, Osrednjeslovenska regija kot najmanj ogrožena pa 8,7

(Sklep o razvrstitvi razvojnih regij po stopnji razvitosti za programsko obdobje 2007–2013, Ur. l. RS, št. 23/2006).

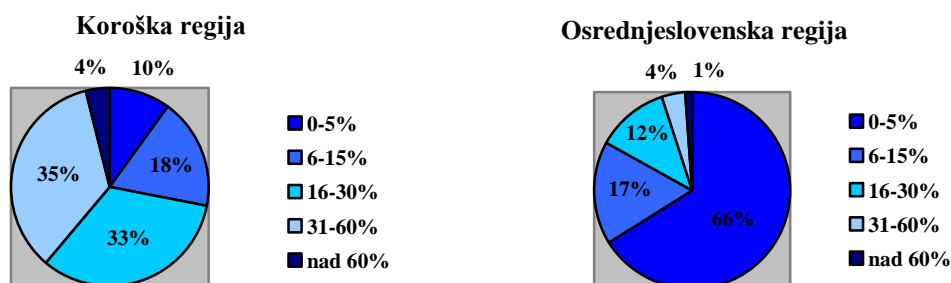
2.1 Geografske značilnosti

Koroška regija leži na severu Slovenije ob meji z Avstrijo. Kot navaja Marušič (1998, str. 113), je ozemlje del predalpskega hribovja, ki pripada vzhodnim Karavankam in zahodnim obronkom Pohorja. Z 72.839 prebivalci na 1.041 km² površine se Koroška uvršča med manjše slovenske regije (SURS, 2011c). Najpogostejše oblike naselij so razložena naselja in zaselki, večja naselja pa so nastajala vzporedno z industrijo (Črna, Mežica, Ravne na Koroškem) in ob treh večjih rekah. Po svojem nastanku je izjema Slovenj Gradec, ki je srednjeveškega nastanka.

Pokrajina je gozdnata (68 %), prevladujejo iglasti gozdovi (smreka), od listavcev bukev. Lesne zaloge in letni gozdni prirastki so med najvišjimi v Sloveniji. Skalovitost in višine nad gozdno mejo se pojavljajo na Uršlji gori (1699 m) in Smrekovcu (1577 m). Glavni vodotoki v regiji so reke Meža, Mislinja in Drava. Drava je zaradi reliefne zmogljivosti, ugodnega vodenega režima in enakomernega padca največji hidroenergetski sistem v Sloveniji. Količina letnih padavin je med 1100 mm in 1400 mm, z viškom v poletnih mesecih.

Slika 2 prikazuje površje Koroške regije glede na naklon. Kot je razvidno iz grafa, je na Koroškem kar 33 % površin, katerih naklon je večji kot 60 %, kar ni primerno za kmetijstvo, zato prevladujeta živinoreja in gozdarstvo. Značilne so samotne kmetije, ki segajo tudi do 1300 m nadmorske višine. Za primerjavo lahko na desni strani pogledamo enak graf s podatki za Osrednjeslovensko ravnino, kjer vidimo, da je kar 66 % območja ravnega (0–5 % naklon), kar je veliko primernejše za poselitev in razvoj gospodarstva, kot tudi kmetijstvo.

Slika 2: Primerjava Koroške in Osrednjeslovenske regije glede na naklon površja

Vir: I. Marušič, *Krajine predalpske regije*, 1998, str. 111.

Značilno za regijo je tudi, da je prometno zelo nedostopna in slabo povezana s središčem države. Je edina regija, ki nima niti kilometra avtocestnih povezav. Iz podatkov o gostoti

cestnega omrežja vidimo, da je povprečje v Sloveniji 1,92 kilometra javnih cest na kvadratni kilometer. Za Koroško regijo je ta številka manjša, in sicer 1,48 kilometra javnih cest na kvadratni kilometer, medtem ko je za Osrednjeslovensko višja, in sicer kar 2,22 kilometra javnih cest na kvadratni kilometer (SURS, 2011a).

2.2 Prebivalstvo

Koroška regija je na dan 1. 7. 2009 štela 79.839 prebivalcev, kar jo v Sloveniji uvršča na deveto mesto. Na prvem mestu je s skoraj četrtino vseh prebivalcev (526.636) Osrednjeslovenska regija, kar nam kaže velike razlike v naseljenosti regij, saj je gostota prebivalstva v omenjeni regiji 206,1 prebivalcev/km², medtem ko v Koroški regiji živi 70 prebivalcev/km². Povprečje v Sloveniji je 100,7 prebivalcev/km².

Ohranjanje ter razvoj človeških potencialov je eden ključnih strateških razvojnih ciljev Slovenije. Njegovo uresničevanje pa je povezano s pridobivanjem (rodnost, imigracije) in zadrževanjem (zaviranje trajnega odliva v tujino) prebivalstva (Kavaš in Nered, 2007, str. 184). Slovenija je imela v letih od 2007 do 2010 pozitiven **naravni prirast**, ki pomeni razliko med umrljivostjo in rodnostjo prebivalstva. Leta 2010 je bil le-ta 1,8 oseb na 1000 prebivalcev. Pozitiven je tudi naravni prirast Koroške in Osrednjeslovenske regije. Naravni prirast Koroške je bil leta 2010 0,7 oseb na 1000 prebivalcev, osrednje Slovenije pa 4,4 oseb na 1000 prebivalcev. Negativen naravni prirast so leta 2010 imele Pomurska, Podravska, Zasavska in Spodnjeposavska regija. Največji selitveni prirast v letu 2009 je imela Obalno-kraška regija, in sicer 18,8 oseb na 1000 prebivalcev, sledila pa ji je Osrednjeslovenska regija s 17,7 oseb na 1000 prebivalcev. Tudi podatki o **selitvenem prirastu** kažejo, da imajo Pomurska, Zasavska, Goriška in Koroška regija negativen selitveni prirast, kar pomeni, da se je več ljudi iz regije odselilo kot priselilo. **Skupni prirast prebivalstva** je seštevek naravnega in selitvenega prirasta in je bil leta 2007 v Sloveniji 7,7 oseb na 1000 prebivalcev, leta 2008 10,9 in leta 2009, 7,2 oseb na 1000 prebivalcev. Koroška regija je precej pod povprečjem in je poleg Pomurske in Zasavske ena izmed treh regij, ki so v preteklih letih beležile negativen skupen prirast prebivalstva (SURS, 2011c).

2.3 Občine

Regijo sestavlja dvanajst občin (Črna na Koroškem, Dravograd, Mežica, Mislinja, Muta, Podvelka, Prevalje, Radlje ob Dravi, Ravne na Koroškem, Ribnica na Pohorju, Slovenj Gradec in Vuzenica). O treh največjih lahko nekaj več podatkov vidimo v Tabeli 1.

Slovenj Gradec je edina mestna občina v regiji, kot tudi gospodarsko, zdravstveno, pravno, šolsko, bančno, informacijsko in prometno središče Koroške regije. Po podatkih Koroške gospodarske zbornice je iz te občine bilo v letu 2010 kar 30,4 % (322) vseh družb, ki so zaposlovale 28,7% (3.359) vseh zaposlenih v regiji ter oblikovale 27,9 % vseh

čistih prihodkov od prodaje. Večje družbe so Johnson Controls-NTU, Grammer Automotive Slovenija, GG Slovenj Gradec ... (Občina Slovenj Gradec, 2011).

Občina **Ravne na Koroškem** je druga največja občina v regiji. V primerjavi s Slovenskim povprečjem (98 prebivalcev na km²) je območje občine gosto naseljeno (196 prebivalcev na km²). Gospodarstvo občine je v preteklosti temeljilo na železarski industriji, poleg katere pa so se z leti razvili še kovinarska industrija, gradbeništvo in promet. Raste tudi delež malega gospodarstva na področjih gostinstva, trgovine in predelovalnih dejavnosti. Večje družbe so Petrol Energetika, Metal Ravne ... (Občina Ravne na Koroškem, 2011).

Dravograd leži na stičišču treh glavnih rek Koroške regije. Reka Drava deli Dravograd na dva bregova, ki sta med sabo povezana z mostovi in hidroelektrarno. Večji del gospodarstva občine je danes skoncentriran v industrijski coni v Otiškem Vrhu, prevladujejo pa panoge, kot so gradbeništvo, prevozništvo, transportne storitve, kovinsko in lesno predelovalne dejavnosti ter trgovina in gostinstvo. Večje družbe v občini so: Železarna Ravne – Monter Dravograd, SGP Kograd IGEM, Lesna – Tovarna ivernih plošč (TIP) Otiški Vrh, Eurocity ... (Občina Dravograd, 2011).

Tabela 1: Osnovni podatkih o treh največjih Koroških občinah

Leto 2010	Slovenj Gradec	Ravne na Koroškem	Dravograd
Število prebivalcev	17.041	12.170	8.863
Površina občine (km ²)	173,7	63,4	105
Število družb	322	205	135
Število zaposlenih	3.359	3.159	1.327
Povprečna plača na zaposlenega (v EUR)	1.211	1.391	1.277
Čisti dobiček poslovnega (v tisoč EUR)	10.609	11.334	5.077
Delež zaposlenih v prebivalstvu* (v %)	41,5	39,2	40,7
Število delovno aktivnega prebivalstva	6.713	4.448	3.551
Stopnja registrirane brezposelnosti**	13,7	13,6	13,5

Legenda:*januar 2010

**april 2011

Vir: SURS, 2011; Območna zbornica Koroška, 2011.

Znotraj regije so med občinami dokaj velike razlike. Povprečna mesečna plača na zaposlenega v regiji je bila v letu 2010 1.280 EUR, kar je za 7,9 % več kot leta 2009. Primerjava med občinami pokaže, da je v občini Črna na Koroškem povprečna mesečna plača najvišja in kar za 17,3 % presega regijsko povprečje, medtem ko je v občini Ribnica na Pohorju najmanjša in je kar 36,6 % pod regijskim povprečjem. Če primerjamo podatke o stopnji registrirane brezposelnosti v aprilu 2011, vidimo, da je registrirana brezposelnost v Koroški regiji 13,6 %, pri tem je v občini Črna na Koroškem znova najnižja, in sicer 10,6 % in v občini Ribnica na Pohorju 18,2 %. Stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji je bila aprila 2011 11,9 %. Koroška regija je bila nad tem povprečjem. Višjo stopnjo sta imeli le še Pomurska in Podravska regija (Zavod RS za zaposlovanje, 2011).

3 POLOŽAJ KOROŠKE REGIJE V SLOVENIJI V ČASU PRED IN V ČASU GOSPODARSKE KRIZE

Do sedaj smo spoznali nekaj vzrokov za slabšo razvitost Koroške regije, v tem poglavju pa bom s pomočjo izbranih kazalnikov analizirala, kako je gospodarska kriza vplivala na razvoj Koroške regije.

Prvi znaki krize, so se pojavili leta 2007, ko je ob poku hipotekarnega balona v ZDA bankrotirala prva večja hipotekarna ustanova v ZDA. Iz ZDA se je kriza nato razširila po vsem svetu, in posledice finančne krize čuti tudi slovensko gospodarstvo (Štiblar, 2008, str. 19). V Prilogi 1 za ilustracijo prikazujem realne rasti bruto domačega proizvoda v državah EU. V Sloveniji je bila leta 2009 realna rast prvič po dolgem času negativna. K temu sta največ prispevala padca izvoznega povpraševanja in investicij v osnovna sredstva, nato pa še upad v potrošnji gospodinjstev. Mednarodna gospodarska kriza je močno znižala obseg mednarodne menjave. Realna rast BDP-ja se je v tem letu med državami članicami Evropske unije kar precej razlikovala, a je bila, kot je vidno iz Priloge 1, v vseh državah EU negativna.

Podobne razlike lahko zaznamo tudi med regijami znotraj Slovenije. Da bi lahko analizirali vpliv gospodarske krize na gospodarsko aktivnost v Koroški regiji, potrebujemo določene kriterije oziroma kazalce. Kazalcev razvitosti je veliko in njihova izbira je subjektivna. S pomočjo izbranih kazalcev želim poleg vpliva gospodarske krize analizirati tudi položaj Koroške regije v primerjavi z najrazvitejšo slovensko regijo, t.j. Osrednjeslovensko regijo in Slovenijo v celoti.

3.1 Regionalni bruto domači proizvod

Bruto domači proizvod (BDP) je najpogostejši kriterij, s pomočjo katerega ocenjujemo gospodarsko razvitost države ali regije in nam pokaže doseženo ekonomsko aktivnost v posameznem obdobju na določenem območju (SURS, 2011a). V Tabeli 2 vidimo podatke o regionalnem bruto domačem proizvodu na prebivalca za leti 2007 in 2008, saj ti podatki za leti 2009 in 2010 še niso na voljo.

Kot je razvidno iz Tabele 2, je bil v letu 2007 BDP na prebivalca v Sloveniji 17.123 EUR, v Koroški regiji pa 13.175 EUR, kar je komaj 76,9 % slovenskega povprečja, medtem ko je BDP na prebivalca v Osrednjeslovenski regiji bil kar 24.600 EUR, kar pomeni, da je Koroška regija dosegala komaj 53,6 % bruto domačega proizvoda Osrednjeslovenske regije. V letu 2008 se razmerja med Koroško regijo, Slovenijo in Osrednjeslovensko regijo niso bistveno spremenila. Res je, da je življenje v Osrednjeslovenski regiji dražje in da so razlike pričakovane, kljub temu pa je skoraj dvakrat višji bruto domači proizvod na

prebivalca v osrednji Sloveniji v primerjavi s Koroško regijo dober pokazatelj neenakomerne razvitosti slovenskih regij.

Tabela 2: Regionalni bruto domači proizvod na prebivalca, 2007-2008

Leto	Slovenija	Koroška regija	Indeks*	Osrednjeslovenska regija	Indeks**
2007	17.123	13.175	76,9	24.600	53,6
2008	18.450	14.115	76,5	26.118	54,0

Legenda:*Koroška regija/Slovenija,

**Koroška regija/Osrednjeslovenska regija

Vir: SURS, Regionalni bruto domači proizvod, 2011.

3.2 Družbe v Koroški regiji

Po podatkih Območne zbornice Koroške (Območna zbornica Koroške, 2011) je v Koroški regiji v letu 2010 poslovalo 1.059 družb, kar je 4,7 % več kot v letu 2009 in 12,5 % več kot leta 2007. Tabela 3 prikazuje, kakšna je bila dinamika števila družb v Koroški regiji v preteklih letih ter kako se je spreminjala velikostna struktura le-teh.

Tabela 3: Razdelitev družb glede na njihovo velikost od leta 2007 do leta 2010

Leto	Mikro družbe	Majhne družbe	Srednje družbe	Velike družbe	Skupaj
2007	831	54	34	22	941
2008	863	72	31	20	986
2009	888	73	31	19	1.011
2010	944	69	31	15	1.059

Vir: Poslovanje gospodarstva koroške regije v letu 2010; Poslovanje gospodarstva koroške regije v letu 2009; Poslovanje gospodarstva koroške regije v letu 2008; Poslovanje gospodarstva koroške regije v letu 2007.

Po podatkih Območne zbornice Koroške se je število družb v Koroški regiji med letoma 2007 in 2010 povečalo za 12,5 %. Število **mikro družb** (družbe, ki imajo manj kot 10 zaposlenih in katerih letni promet ali bilančna vsota ne presega 2 milijonov EUR) je naraslo za kar 13,6 %, medtem ko je število **majhnih družb** (družbe, ki imajo manj kot 50 zaposlenih in katerih letni promet ali bilančna vsota ne presega 10 milijonov EUR) med leti 2007, 2008 in 2009 naraščalo, v letu 2010 pa je v primerjavi z letom 2009 padlo za 5,8 %. Število **srednjih družb** (družbe, ki imajo manj kot 250 zaposlenih in njihov letni promet ne presega 50 milijonov EUR ali bilančna vsota ne presega 43 milijonov EUR) se je v letu 2008 v primerjavi z 2007 zmanjšalo za 9,7 % in je ostalo enako vse do danes. Najbolj se je med letoma 2007 in 2010 zmanjšalo število **velikih družb**, in sicer za 46,7 %. V Tabeli 4 primerjam gostoto družb v izbranih regijah.

Tabela 4: Gostota družb (število prebivalcev/število družb) za leti 2007 in 2010

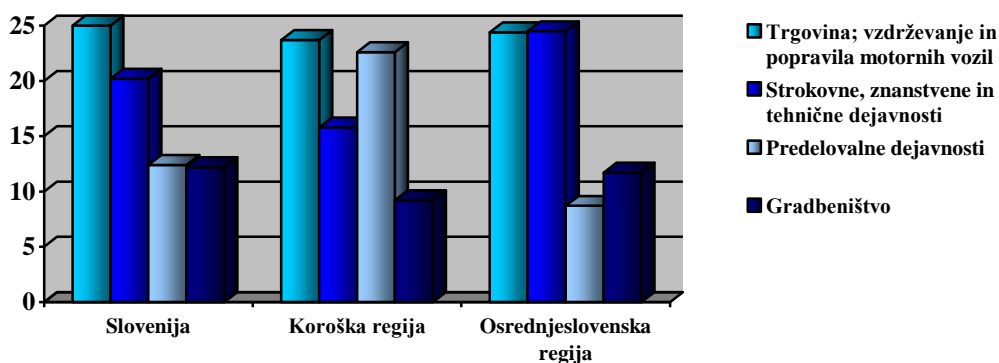
Leto	Slovenija	Koroška regija	Osrednjeslovenska regija
2007	41,21	78,23	22,55
2010	36,73	68,76	21,32

Vir: AJPES, 2011.

Kot je prikazano v Tabeli 4, je gostota družb v Sloveniji zelo različna. Leta 2007 je bilo slovensko povprečje 41,21 prebivalcev na družbo, medtem ko se je v letu 2010 številka znižala in je sedaj 36,73 prebivalcev na družbo. Manjše število prebivalcev na družbo je posledica zmanjšanja števila velikih družb ter povečanja mikro in majhnih družb, kar je razvidno iz podatkov o velikosti družb Koroške regije. Večina Koroških družb se ukvarja s predelovalno dejavnostjo, pri kateri gre ponavadi za večje obrate z veliko zaposlenimi, medtem ko v Osrednjeslovenski regiji prevladujejo družbe s področja trgovine, kar pomeni, da je družb več, vendar zaposlujejo manj ljudi. Koroška ima v primerjavi z Osrednjeslovensko regijo in Slovenijo na splošno veliko večjo gostoto družb, kar je, kot sem dejala, povezano z dejavnostjo družb v Koroški regiji, kar bom podrobneje predstavila v nadaljevanju.

Družbe se razvrščajo po dejavnostih v skladu z Uredbo o standardni klasifikaciji dejavnosti (SKD), ki je obvezen nacionalni standard. Kot je razvidno iz Priloge 3, je v Sloveniji skupaj 55.734 družb, ki zaposlujejo 462.643 ljudi. 25-odstotni delež vseh družb se po kvalifikaciji uvršča pod področje trgovine. Trgovini sledijo strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti z 20,5 %, predelovalne dejavnosti z 12,4 %, gradbeništvo z 12,2 % ... Trgovina je na prvem mestu tudi v Koroški regiji, vendar pa so tam na drugem mestu predelovalne dejavnosti s kar 22,6 % vseh družb, medtem ko so v Osrednjeslovenski regiji predelovalne dejavnosti šele na četrtem mestu po številu družb s komaj 8,7 % vseh družb, kar je vidno tudi na Sliki 3.

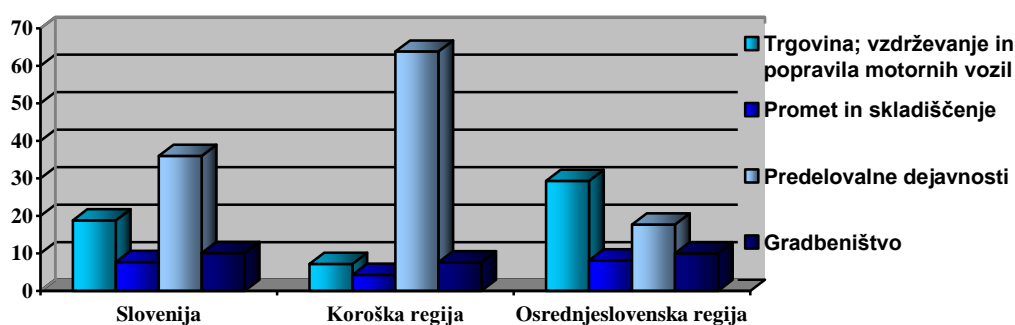
Slika 3: Podatki o deležu družb v % po področjih dejavnosti za leto 2010

Vir: AJPES, 2011.

Vrstni red se spremeni, če pogledamo deleže glede na število zaposlenih, in sicer je v Sloveniji 36,0 % vseh zaposlenih, zaposlenih v predelovalnih dejavnostih. Sledi trgovina z 18,8 %, gradbeništvo z 10,1 %, promet in skladiščenje s 7,7 % ... V Koroški regiji so po deležu zaposlenih daleč pred ostalimi predelovalne dejavnosti s kar 63,8 % vseh zaposlenih, sledijo jim gradbeništvo s 7,6 %, trgovina s 7,2 %, promet in skladiščenje s 4,3 % ... Podatki za Osrednjeslovensko regijo, gledano na deleže družb, niso presenetljivi. Največ zaposlenih, in sicer 29,3 %, je v trgovini. Kot je prikazano na Sliki 4, sledijo predelovalne dejavnosti s 17,7 %, gradbeništvo z 10,0 %, promet in skladiščenje s 7,7%.

Slika 4: Podatki o deležu zaposlenih v % po področjih dejavnosti za leto 2010

Vir: AJ PES, 2011.

Na podlagi predstavljene analize je mogoče videti velike razlike pri razporeditvi družb po dejavnostih. V Koroški regiji prevladujejo predelovalne dejavnosti, med katere med drugim spadajo proizvodnja živil, tekstila, oblačil, obdelava in predelava lesa razen pohištva, proizvodnja izdelkov iz gume in plastičnih mas, proizvodnja kovin, kovinskih izdelkov, proizvodnja drugih strojev in naprav, proizvodnja motornih vozil, prikolic in polprikolic, proizvodnja pohištva, popravila in montaža strojev in naprav ipd. Kar 63,8 % vseh zaposlenih je zaposlenih v eni izmed zgoraj naštetih panog, zaradi česar je gospodarstvo Koroške regije zelo ranljivo, saj zaposlenost ni razpršena, temveč je skoncentrirana v določeni panogi. To so panoge, ki so večinoma bolj ciklične kot druge, saj gre v večini primerov za proizvodnjo trajnih potrošnih dobrin, ki se v gospodarskem ciklu zaradi svoje delno investicijske narave obnašajo bolj ciklično.

V gospodarski krizi, s katero se soočamo v zadnjih letih, je bila zelo na udaru avtomobilska industrija. Avtomobili se nam v današnjem svetu zdijo praktično nujna življenjska dobrina, kar pa niso. Predvsem nov avtomobil je luksuzna dobrina, katerim pa so se ljudje v času krize prisiljeni odpovedati. Največje koroške družbe so neposredno ali posredno povezane z avtomobilsko industrijo (Prevent Global, d. d., Johnson Controls-NTU, d. o. o., Tab, d. d., Grammer ...), kar je eden izmed glavnih vzrokov, da je kriza Koroško še posebej prizadela in da je bilo leto 2010 zaznamovano s številnimi odpuščanji ter stečaji velikih, kot manjših družb, kar je povzročilo veliko povečanje brezposelnosti. Tako je v zadnji četrtini leta 2010 le-ta presegla mejo 100.000 brezposelnih oseb.

3.3 Plače

O življenjskem standardu in razvitosti določene regije nam veliko povedo podatki o povprečni mesečni bruto plači na zaposleno osebo. »Bruto plača so izplačila zaposlenih oseb za delo v polnem delovnem času in delovnem času, krajšem in daljšem od polnega. Zajemajo tudi vsa druga izplačila, ki se oblikujejo na tej osnovi: nadomestila za letni dopust, plačani dopust do 7 dni, državne praznike, bolniške odsotnosti do 30 dni in podobno« (SURs, 2011a). V Tabeli 6 vidimo, da so podatki o letnem povprečju mesečnih bruto plač poleg vrednosti prikazani tudi kot indeks na povprečno plačo v Sloveniji. Koroška konstantno zaostaja za slovenskim povprečjem, in sicer za 12,2 % v letu 2007, za 11,8 % v 2008 in v letu 2009 za 12,3 %. Boljša razvitost Osrednjeslovenske regije se kaže tudi pri povprečnih mesečnih bruto plačah, saj so le-te najvišje v Sloveniji in so v letu 2009 bile za kar 22,4 odstotnih točk višje kot v Koroški regiji.

Tabela 5: Povprečna mesečna bruto plača na zaposleno osebo (EUR), 2007-2010

Leto	Slovenija	Koroška regija	Indeks*	Osrednjeslovenska regija	Indeks**
2007	1.284,79	1.128,50	87,8	1.454,09	77,6
2008	1.391,43	1.226,98	88,2	1.578,20	77,7
2009	1.438,96	1.262,48	87,7	1.634,54	77,2
2010	1.494,88	1.343,57	89,8	1.679,54	80,0

Legenda: *Koroška regija/Slovenija

**Koroška regija/Osrednjeslovenska regija

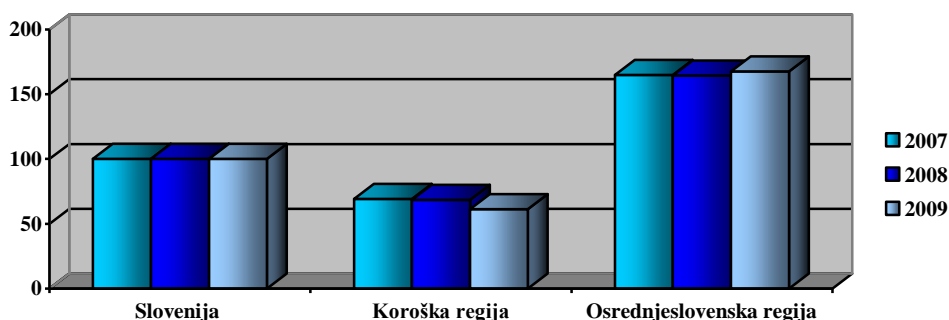
Vir: SURs, Slovenske regije v številkah, 2011, str.12.

V letu 2010 se je zaostanek Koroške zmanjšal tako za slovenskim povprečjem kot za Osrednjeslovensko regijo, kar je pozitivno, saj bi, če bi se ta trend nadaljeval, to pomenilo, da se regionalne razlike manjšajo.

3.4 Dodana vrednost gospodarskih družb

Eden izmed kazalnikov ekonomske moči gospodarstva regij je tudi dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca, ki vsebinsko pomeni novo ustvarjeno vrednost, ki jo je gospodarska družba ustvarila v enem letu. V letu 2009 je bila le ta nadpovprečna le v Osrednjeslovenski in Jugovzhodni regiji. Glede na predhodno leto je leta 2009 Koroška regija najbolj povečala zaostajanje za slovenskim povprečjem, prehitovanje slovenskega povprečja pa je najbolj povečala Jugovzhodna regija. Najnižjo dodano vrednost na prebivalca že nekaj let beleži Pomurska regija, ki je v letu 2009 dosegla le 41,8 % slovenskega povprečja. Na Sliki 5 lahko vidimo, da je Koroška regija v letu 2009 dosegala le 61,3 slovenskega povprečja, medtem ko je Osrednjeslovenska regija le-to preseгла za 67,5 %.

Slika 5: Dodana vrednost gospodarskih družb na prebivalca, 2007–2010

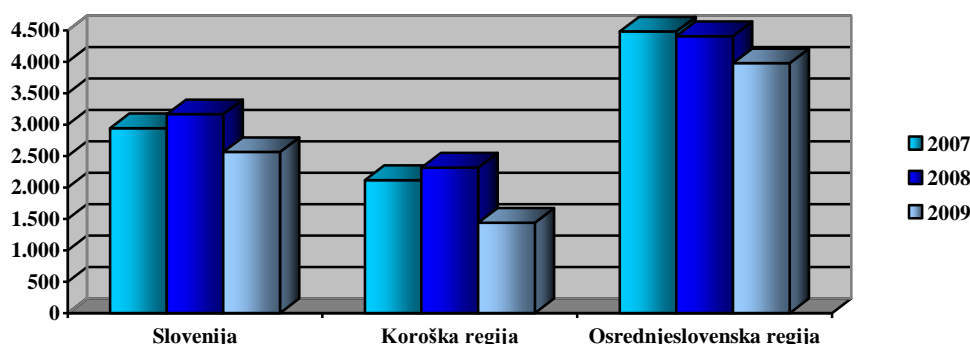

Vir: J. Pečar, *Poslovanje gospodarskih družb v letih 2008 in 2009, 2011*, str.24.

3.5 Bruto investicije

Investicije so izdatki, namenjeni povečevanju in ohranjanju stoga kapitala (Senjur, 2002, str. 167). V letu 2009 so družbe in organizacije v Sloveniji ustvarile za 5,4 milijarde EUR bruto investicij, kar je za več kot 19 % manj kot v letu 2008. V celotni strukturi investicij v nova in rabljena osnovna sredstva v letu 2009 so največji delež obsegale investicije v gradbena dela, in sicer več kot 53 %, skoraj 42 % investicijskih sredstev pa je bilo vloženih v stroje, opremo in prometna sredstva ter gojena naravna sredstva. Za neopredmetena sredstva pa je bilo namenjenih 5 % investicij. Največji delež investicij v osnovna sredstva je ustvarila industrija (rudarstvo, predelovalne dejavnosti, oskrba z električno energijo, plinom in paro, oskrba z vodo; ravnanje z odpadki; san. okolja), in sicer 29 %, sledile so ji javna uprava in obramba z 21 %, promet in skladiščenje s 14 %, trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil z 8 % in finančne in zavarovalniške dejavnosti s 5 % vseh investicij (SURS, 2011).

Slika 6: Bruto investicije v nova osnovna sredstva na prebivalca v EUR

Vir: SURS, *Bruto investicije, 2011a*.

Na Sliki 6 vidimo prikazane bruto investicije v nova osnovna sredstva na prebivalca. Razvidno je, da je Koroška regija znova pod slovenskih povprečjem, predvsem pa je zelo očiten padec bruto investicij med letom 2008 in 2009. Te so bile v letu 2009 v Koroški regiji 1.440 EUR na prebivalca, v Osrednjeslovenski regiji pa kar 3.977 EUR na

prebivalca. Kot piše Senjur (2002, str. 167), so investicije s čisto ekonomskega vidika najpomembnejši razvojni dejavnik, in glede na podatke, ki kažejo izredno nizke bruto investicije v Koroški regiji, lahko sklepamo, da je to še eden izmed pomembnih dejavnikov za njen slabši razvoj.

3.6 Regionalna brezposelnost

Stopnja registrirane brezposelnosti je kazalnik, ki nam veliko pove o gospodarski razvitosti določene regije. Je odstotni delež registriranih brezposelnih oseb med aktivnim prebivalstvom. Stopnja registrirane brezposelnosti po regijah je prikazana glede na stalno prebivališče delovno aktivnih prebivalcev in registriranih brezposelnih oseb (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, 2011). Ekonomsko aktivno prebivalstvo je tisti del prebivalstva, ki je sposoben vzdrževati sam sebe z lastno ekonomsko aktivnostjo. Edino ekonomsko aktivni del prebivalstva sestavlja človeške zmogljivosti gospodarskega razvoja (Senjur, 1993, str. 144). Tabela 7 prikazuje stopnje registrirane brezposelnosti po statističnih regijah v obdobju med letoma 2007 in 2011.

Tabela 6: Stopnja registrirane brezposelnosti po statističnih regijah, 2007–2011

Leto	Slovenija	Koroška regija	Indeks*	Osrednjeslovenska regija	Indeks**
2007	7,7	8,1	105,19	5,9	137,3
2008	6,7	7,3	108,96	5,0	146,0
2009	9,1	10,9	119,78	6,8	160,3
2010	11,8	13,1	111,01	8,5	154,1
2011	11,9	13,6	114,29	9,8	138,8

Legenda:*Koroška regija/Slovenija

**Koroška regija/Osrednjeslovenska regija

Vir: SURS, Slovenske regije v številkah 2010, 2010, str. 12.; SURS, Slovenske regije v številkah 2009, 2009, str. 12.; Zavod RS za zaposlovanje, Stopnja registrirane brezposelnosti po statističnih regijah 2005-2011, 2011.

Stopnja registrirane brezposelnosti je v Koroški regiji že od nekdanj nad Slovenskim povprečjem, medtem ko je v najbolj razviti Osrednjeslovenski regiji že tradicionalno pod povprečjem. V letu 2007 je tako bila Koroška regija za 0,4 odstotne točke nad slovenskim povprečjem, stopnjo registrirane brezposelnosti v Osrednjeslovenski regiji pa je presegala za 37,3 odstotne točke. Gospodarska kriza se je začela nekje v drugi polovici leta 2008, vendar se je njen vpliv na brezposelnost pokazal šele leta 2009. V letu 2009 je stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji v primerjavi z 2008 poskočila za 2,4 odstotne točke, na Koroškem za 3,6 odstotne točke oziroma na 4.011 registrirano brezposelnih in v Osrednjeslovenski regiji za 1,8 odstotne točke.

Na Koroškem se je brezposelnost močno povečala v začetku avgusta 2010 s stečajem družb Prevent Global in Prevent avtomobilski deli, ko je brez službe ostalo 1490 delavcev,

ter nato v začetku oktobra s stečajem družbe Vegrad, ki je zaposlovala 755 delavcev. Na podlagi navedenih podatkov ni presenetljivo dejstvo, da se je stopnja registrirane brezposelnosti v Koroški regiji med letoma 2009 in 2010 povečala za 3,7 odstotne točke in je za 2,8 odstotne točke nad slovenskim povprečjem (Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje, 2011). Kot je vidno v Tabeli 5, je stopnja registrirane brezposelnosti v Sloveniji pri ženskah višja kot pri moških v povprečju za nekaj več kot 2 odstotni točki. Ta razlika je v Koroški regiji višja, in sicer v letih 2008 in 2009 za več kot 4 odstotne točke, medtem ko je v osrednji Sloveniji ta razlika komaj 1 odstotno točko oziroma v letu 2009 samo 0,3 odstotne točke.

Tabela 7: Stopnja registrirano brezposelnih oseb po spolu in statističnih regijah

Leto	Koroška regija			Osrednjeslovenska regija			Slovenija		
	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj	Moški	Ženske	Skupaj
2007	6,0	10,7	8,1	5,3	6,6	5,9	6,3	9,5	7,7
2008	5,6	9,3	7,3	4,6	5,5	5,0	5,6	8,1	6,7
2009	9,7	12,4	10,9	6,7	7,0	6,8	8,3	10,2	9,1

Vir: SURS, Stopnja registrirane brezposelnosti, 2011a.

Navedeni podatki so delno posledica prevlade družb s področja predelovalnih dejavnosti v Koroški regiji, v katerih je zaposlen večji delež moških kot žensk. V Osrednjeslovenski regiji kot najrazvitejši slovenski regiji so te razlike minimalne, kar pomeni, da bi morala Koroška regija, če se želi razvijati in ostati konkurenčna, te razlike zmanjšati, kar se je v letu 2009 v primerjavi z 2008 sicer zgodilo, vendar so se v letu 2010 s stečajem družbe Prevent, kjer so bile pretežno zaposlene ženske, znova povečale.

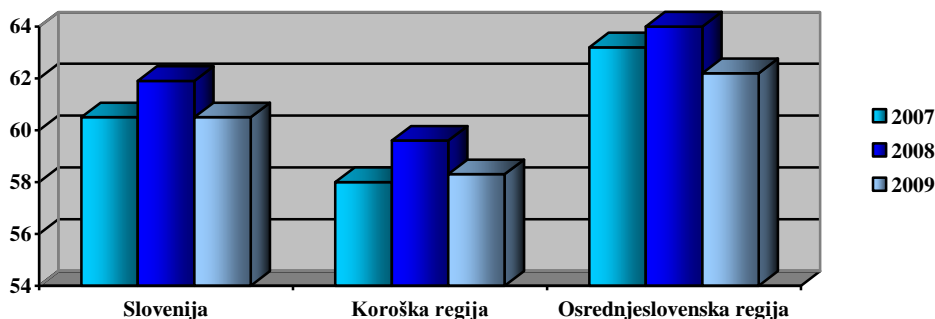
3.7 Stopnja delovne aktivnosti

Stopnja delovne aktivnosti prikazuje delež med delovno aktivnimi prebivalci, ki ga sestavljajo zaposlene in samozaposlene osebe in med delovno sposobnimi prebivalci, to so osebe stare 15 let ali več (SURS, 2011a). Ta kazalnik nam prikaže, kolikšen delež delovno sposobnega prebivalstva je zaposlenega. Leta 2008 je bilo v Sloveniji 880.205 delovno aktivnih ljudi. V času gospodarske krize in odpuščanj so se te številke znižale, tako, da je bilo v letu 2009, 844.665 in v letu 2010, 818.975 delovno aktivnih ljudi.

Če primerjamo podatke iz Slike 7, vidimo, da Koroška regija zaostaja po stopnji delovne aktivnosti, saj je bila le-ta v letu 2009 58,3-odstotna, medtem ko je bila v Osrednjeslovenski 62,2-odstotna. Zmanjšanje stopnje delovne aktivnosti je predvsem posledica zmanjšanja aktivnosti v predelovalnih aktivnostih in gradbeništvu. Zaposlenost se povečuje le v informacijskih, strokovnih, znanstvenih, tehničnih dejavnostih in na področju izobraževanja, zdravstva in socialnega varstva. Na Koroškem je večina ljudi zaposlenih v predelovalnih dejavnostih (kar 63,8 % vseh zaposlenih), kar je tudi eden

izmed glavnih razlogov za zmanjšanje stopnje delovne aktivnosti med letoma 2008 in 2009.

Slika 7: Stopnja delovne aktivnosti po statističnih regijah, 2007–2009

Vir: SURS, Stopnja delovne aktivnosti, 2011.

3.8 Izobrazbena struktura

Na selitveno gibanje prebivalstva ter razvoj regije ima velik vpliv tudi možnost izobraževanja. V Sloveniji imamo, kot navajajo Adam et al. (2010, str. 37), štiri univerze, 62 visokošolskih zavodov in 30 samostojnih visokošolskih zavodov. Največ visokošolskih zavodov ima Osrednjeslovenska regija (26), medtem ko ima Koroška regija dva samostojna visokošolska zavoda. Oddaljenost regije od visokošolskih zavodov vpliva tudi na izobrazbeno raven prebivalstva, podatke o tem pa imamo navedene v naslednji razpredelnici.

Tabela 8: Prebivalci, stari od 25 do 64 let, po izobrazbi, statistične regije, 2007–2009

Leto	Statistična regija	Prebivalci z najmanj srednješolsko izobrazbo (%)	Prebivalci z osnovnošolsko izobrazbo ali manj (%)	Prebivalci s srednješolsko izobrazbo ali manj (%)	Prebivalci z višješolsko, visokošolsko izobrazbo (%)
2007	Slovenija	81,8	18,2	59,6	22,2
	Koroška	79,5	20,5	62,5	17,0
	Osrednjeslovenska	87,3	12,7	57,0	30,4
2008	Slovenija	82,0	18,0	59,4	22,6
	Koroška	80,4	19,6	61,4	19,0
	Osrednjeslovenska	87,3	12,7	56,4	30,9
2009	Slovenija	83,3	16,7	60,0	23,3
	Koroška	82,3	17,7	66,9	15,4
	Osrednjeslovenska	88,1	11,9	57,0	31,1

Vir: SURS, Izobrazba prebivalcev, starih od 25 do 64 let, 2011.

Kot je razvidno iz Tabele 8, Koroška regija po izobrazbi zaostaja za slovenskim povprečjem. Odstotek prebivalcev z osnovnošolsko izobrazbo ali manj se je od leta 2007

do leta 2009 zmanjšal za 2,8 odstotne točke, vendar je še vedno 1 odstotno točko nad slovenskim povprečjem in kar 5,8 odstotne točke nad številom v Osrednjeslovenski regiji. V primerjavi z letom 2007 je v letu 2009 v Koroški regiji za 4,4 odstotne točke večji delež prebivalcev s srednješolsko izobrazbo ali manj in je prav tako za 6,9 odstotnih točk nad slovenskim povprečjem. Pri odstotku prebivalcev z višješolsko, visokošolsko izobrazbo pa Koroška regija zaostaja za slovenskim povprečjem. Zanimiv je podatek, da se je odstotek teh prebivalcev iz leta 2008 do 2009 zmanjšal kar za 3,6 odstotne točke in da je odstotek prebivalstva s takšno izobrazbo v Osrednjeslovenski regiji kar za dvakrat večji.

Izobrazbena struktura prebivalstva ima velik vpliv na gospodarstvo regije. Kot je razvidno iz Tabele 8, Koroška regija zaostaja za Slovenskim povprečjem po deležu prebivalstva z višješolsko, visokošolsko izobrazbo, kar se pozna tudi v družbah, kjer primanjkuje izobraženega kadra, predvsem iz tehničnih smeri. To se kaže tudi pri investicijah v raziskave in razvoj, ki so v Koroški regiji minimalne, kar je delno prav tako posledica pomanjkanja primerno izobraženega kadra. Vse to vpliva na gospodarstvo in je delno krivo za slabši razvoj omenjene regije.

3.9 Število upravičencev do denarne socialne pomoči

Denarna socialna pomoč (DSP) so sredstva za zadovoljevanje minimalnih življenjskih potreb v višini, ki omogoča preživetje. Preživetje pa je omogočeno, če so upravičencu zagotovljeni dohodki, s katerimi razpolaga po plačilu davkov in obveznih prispevkov za socialno varnost, v višini minimalnega dohodka, določenega z Zakonom o socialnem varstvu (Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, 2011).

Tabela 9: Število upravičencev do denarne socialne pomoči, izraženo v deležu prebivalstva, po regiji v Sloveniji

Leto	Slovenija		Koroška regija		Osrednjeslovenska regija	
	Št. upravičencev DSP	Delež prebivalcev (%)	Št. upravičencev DSP	Delež prebivalcev (%)	Št. upravičencev DSP	Delež prebivalcev (%)
2007	68.276	3,40	2.333	3,16	9.360	1,86
2008	56.388	2,79	1.795	2,44	7.521	1,48
2009	65.537	3,25	2.468	3,35	8.597	1,70
2010	75.023	3,72	3.006	4,08	10.615	2,09
2011	70.078	3,42	2.579	3,56	10.988	2,06

Vir: Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Denarna socialna pomoč, 2011.

Kot vidimo v Tabeli 9, je bilo najmanj upravičencev do denarne socialne pomoči v letu 2008, kar je seveda povezano s takratno konjunkturo. V letu 2009 se je število upravičencev povečalo, najvišjo vrednost pa je doseglo v letu 2010, ko je 75.023 ljudi, ali 3,72 % prebivalstva Slovenije prejelo denarno socialno pomoč. Gledano na delež

prebivalstva lahko ugotovimo, da je v letu 2010 v Koroški regiji socialno pomoč prejelo skoraj dvakrat več ljudi kot v Osrednjeslovenski, kar nam znova dokazuje veliko razliko v razvoju omenjenih regij.

4 RAZVOJNE MOŽNOSTI KOROŠKE REGIJE

V prejšnjih poglavjih sem skozi tabele in grafe dokazala, da je Koroška regija slabše razvita od slovenskega povprečja in da je bila v gospodarski krizi bolj prizadeta, kot večina slovenskih regij. V nadaljevanju bom zato naredila PSPN analizo Koroške regije in tako poskušala ugotoviti in izpostaviti njene razvojne možnosti.

4.1 Vizija regije

»Prihodnjo Koroško razvojno regijo bomo gradili kot dinamično, fleksibilno in okolju prijazno skupnost, v kateri bo ljudem omogočeno kvalitetno življenje in ustvarjalno ter podjetno delo in delovanje« (Regionalna razvojna agencija za Koroško, 2011). Zgoraj zapisana trditev je razvojna vizija Koroške regije. Kot so zapisali v Izvedbenem načrtu regionalnega razvojnega programa Koroške razvojne regije 2010–2013 (2009), lahko vizijo dosežemo:

- z vzpostavitvijo tehnološke prenove gospodarstva in vzpostavitvijo podpornega okolja za generiranje novih delovnih mest z višjo dodano vrednostjo;
- z vzpostavitvijo dobrih izobraževalnih in bivalnih pogojev v regiji;
- z dobro podporo usposabljanju in vrednotenju ustvarjalnosti slehernega posameznika v regiji;
- z veliko fleksibilnostjo in podjetno naravnanim okoljem – odprtim navzven in za medsebojno povezovanje javno-zasebnega partnerstva;
- boljšo prometno povezanostjo in dostopnostjo regije, vzdržnim in uravnoteženim razvojem vseh prostorskih struktur in območij regije.

4.2 PSPN analiza Koroške regije

Analiza PSPN (*ang. SWOT*), t. i. celovita analiza prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti, je osnovno izhodišče za oblikovanje celovite strategije podjetja, regije, države (Dimovski & Penger, 2008, str. 53). Gre za celovito strateško oceno, katere bistvo je analiza preteklih in sedanjih podatkov ter podatkov oz. informacij, ki se nanašajo na možno prihodnost. (Pučko, 2008, str. 51)

Analizirala bom **prednosti** (notranje prednosti regije), **slabosti** (notranje slabosti regije), **priložnosti** (zunanji izzivi regije) in **nevarnosti** (zunanje grožnje regiji) Koroške regije (Tavčar M., 2002, str.7) in poskušala najti še dodatne predloge za uresničitev zadane vizije. Za izdelavo PSPN analize bom uporabila podatke in predstavljene analize iz

prejšnjih poglavjih, podatke iz Regionalnega razvojnega programa za Koroško razvojno regijo 2007–2013, izkoristila pa bom tudi lastno poznavanje regije.

Prednosti (*ang. Strengths*):

- obmejna lega oziroma bližina Avstrije;
- vzpostavljene podporne inštitucije (Koroška gospodarska zbornica, inkubatorji ...);
- tradicija v določenih industrijskih panogah z družbami usmerjenimi v izvoz in uveljavljenimi blagovnimi znamkami;
- pestrost naravnih danosti in možnost izkoriščanja gozdnatosti regije, kulturno-zgodovinska dediščina in naravne znamenitosti;
- obstoječi inovativni turistični produkti (splavarjenje, podzemlje Pece ...) in možnosti razvoja dopolnilnih turističnih dejavnosti na kmetijah;
- porast povpraševanja po doma pridelani bio hrani;

Slabosti (*ang. Weaknesses*):

- neugodna geografska lega z vidika slabe prometne povezanosti z Osrednjoslovensko regijo ter slabo vzdrževano lokalno cestno omrežje in neučinkovit javni potniški promet;
- visoka stopnja brezposelnosti;
- pomanjkanje komunalno opremljenih obrtnih con;
- dolgotrajni postopki za pridobivanje dokumentacije (gradbena dovoljenja, dovoljenja za dopolnine dejavnosti, ...);
- prenizka stopnja vlaganja v R&R in pomanjkanje tehničnih kadrov;
- izseljevanje mladih kot posledica pomanjkljive ponudbe izobraževalnih programov (tako srednješolskih, še posebej višje in visokošolskih) v regij in pomanjkanja delovnih mest
- prepočasno sledenje tehnološkemu razvoju ter prenizka vlaganja v investicije za nove projekte;
- pomanjkanje turistične infrastrukture, slaba prepoznavnost regije kot turistične destinacije in razdrobljena, nepovezana turistična ponudba;
- opuščanje kmetij ter strogi in zahtevni predpisi za ureditev potrebnih prostorov za dopolnilne dejavnosti;
- majhen lokalni trg, nizka kupna moč prebivalcev;

Priložnosti (*ang. Opportunities*):

- možnost čezmejnega gospodarskega sodelovanja in povečanja števila turistov iz tujine;
- načrtovana Tretja razvojna os (Ministrstvo za okolje in prostor, 2011);
- povezovanje družb (predvsem velikih družb z malimi in srednje velikimi družbami) in usmerjanje v proizvodnjo z večjo dodano vrednostjo;
- razvoj dejavnosti predelave lesa in tehnološko naprednih proizvodov z visoko dodano vrednostjo;

- regionalno povezovanje šol in razvoj novih programov v skladu s potrebami trga dela ter povezovanje gospodarstva z izobraževalnimi ustanovami;
- povezovanje z okoljem (iskanje sinergije med naravo in kulturno dediščino, kmetijstvom, gozdarstvom ...);
- razvoj turistične dejavnosti, razvoj ekološkega kmetovanja in perspektivnih dopolnilnih turističnih dejavnosti na kmetijah za večjo prepoznavnost celotne regije;

Nevarnosti (*ang. Threats*):

- oddaljenost od avtocestnih povezav, prometna izoliranost in slaba dostopnost do nekaterih delov regij
- depopulacija in opuščanje tradicionalnih vzorcev poselitve;
- izseljevanje strokovnega kadra iz regije in pomanjkanje finančnih virov za razvoj novih programov izobraževanja in usposabljanja;
- prezahtevni pogoji za uvajanje novih dejavnosti in preveč birokratski postopki (Regionalni razvojni program za Koroško razvojno regijo 2007–2013, 2006, str. 17–30).

4.3 Ugotovitve PSPN analize in razvojne smernice za Koroško regijo

Na podlagi v prejšnjem poglavju opredeljenih elementov PSPN matrike lahko izpeljemo predlog razvojnih smernic za Koroško regijo v času gospodarskega oživljanja po ekonomski krizi.

Geografska lega regije ima prednosti in slabosti. Glavna prednost je bližina Avstrije, ki bi lahko predstavljala povečanje trga Koroške regije, vendar se to premalo izkorišča. Slabost predstavlja oblika površja, ki je zelo strmo in je zato veliko površin neprimernih za poselitev ali obdelovanje. Prav tako je ena izmed največjih pomanjkljivosti Koroške regije slaba cestna povezava z ostalimi regijami, predvsem z osrednjo Slovenijo, ki onemogoča boljši razvoj gospodarstva. Oddaljenost regije od Ljubljane kot glavnega mesta je velik minus za družbe v regiji, ki zaradi tega izgubljajo delo in predvsem veliko časa, ki ga porabijo za vožnjo. V regiji je kar nekaj večjih družb, ki temeljijo na izvozu in ki jim slaba lokalna in pa državna cestna infrastruktura vzame veliko časa in denarja. Prometna izoliranost zelo negativno vpliva tudi na turizem. Smučišče Kope so na primer dober smučarski center z veliko potenciala, katerega glavna pomanjkljivost poleg premajhnih prenočitvenih kapacitet je izredno slaba dostopnost. Rešitev za nekatere izmed zgoraj naštetih problemov predstavlja načrtovana tretja razvojna os. Problem je, da bo izgradnja le-te trajala še nekaj let, za razvoj Koroške regije pa bi bila nujno potrebna že danes. Tretja razvojna os bi pripomogla tudi k zmanjšanju izseljevanja iz regije. Zaradi dolge vožnje do večjih slovenskih mest so se ljudje prisiljeni izseljevati, saj je vsakodnevna vožnja v službo in nazaj nemogoča.

Eden izmed razlogov za izseljevanje je tudi slaba ponudba izobraževalnih programov. Večina mladih odide na šolanje v drugo regijo in velik del teh se ne vrne nazaj. Rešitev bi bila v boljšem povezovanju obstoječih šol z gospodarstvom, kar vidim predvsem v štipendiranju perspektivnih dijakov in študentov s strani koroških družb, kar bi zagotovilo, da se bo ta delež mladih moral vrniti. S tem bi družbe dobile dovolj izobraženega kadra, ki ga danes primanjkuje. Prav tako je rešitev v razvoju novih programov v skladu s potrebami trga dela. Zavedam se, da je težava v financiranju novih programov, zato menim, da bi bilo morda potrebno ukiniti določene programe, ki so zastareli ali katerih kadra se v regiji še nekaj časa ne bo potrebovalo, in morda znova poskusiti navezati sodelovanje z družbami, ki bi morda bile pripravljene prispevati določen delež za izobrazbo kadra, katerega bodo v prihodnosti potrebovale.

Primeren kader in pomanjkanje financ sta glavna razloga za prenizka vlaganja koroških družb v raziskave in razvoj. Kljub vzpostavljenim nekaterim podpornim inštitucijam, kot so podjetniški inkubatorji, visokošolsko središče, Gospodarska zbornica, to še vedno ni dovolj. Nasploh v času krize so le redke družbe, ki vlagajo zadosten delež sredstev v raziskave in razvoj. Tistim, katerim zaenkrat gre dobro, se le-te ne zdijo nujno potrebne, tiste družbe, ki pa so v težavah, pa nimajo potrebnih sredstev. Možnost povečanja teh investicij vidim v dodatnih spodbudah s strani podpornih institucij ter morda s pomočjo sredstev pridobljenih s strani Evropske unije.

Koroška je regija z veliko naravnimi danostmi. 68 % površja je pokritega z gozdom, in obstajajo družbe, ki se ukvarjajo z lesno predelavo, vendar se potenciala, ki ga gozd ponuja, ne izkorišča dovolj. Les se prodaja z zelo nizko dodano vrednostjo, kar bi se lahko spremenilo, če bi se iz tega lesa naredili polproizvodi ali proizvodi z visoko dodano vrednostjo. V slovenskih gozdovih se poseka le 40 % letnega prirastka, kar pomeni, da letno ostaja v gozdovih več kot 4 milijone m³ neizkoriščenega lesa. To predstavlja ogromno izgubo dohodka tako za lastnike gozdov, kot tudi za lokalne skupnosti in družbe. Koroška regija ima pri izrabi lesa kot energenta velik potencial. Gozdna biomasa, na primer, je velika razvojna in ekološka priložnost. Z razvojem biomase ter pospeševanjem predelave lesa bi se lahko ustvarila nova delovna mesta, denar bi ostal v regiji in s tem bi se spodbujala lokalna in nacionalna ekonomija (Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije, 2011).

Ob nenehnih okoljskih spremembah postaja skrb za okolje vedno pomembnejša. Koroška ima kulturno-zgodovinsko dediščino in veliko naravnih znamenitosti, kar bi se dalo bolje turistično izkoristiti. Slabe cestne povezave imajo negativen vpliv na turizem na Koroškem, kljub temu pa bi se dohodke iz turizma dalo povečati. Gradnja eko-hotela na Kopah, ponudba počitnic v naravi na turističnih kmetijah, ki bi ponujale doma pridelano hrano, povečanje reklame za že obstoječe inovativne ideje (kolesarjenje v rudniku, splavarjenje po Dravi ...), promoviranje čudovitih ustaljenih poti za pohodništvo ... – to je samo nekaj idej, kako bi lahko izboljšali turistično ponudbo v regiji. Prav tako vidim

priložnost v razvoju ekološkega kmetovanja. Ob ogromnem številu bolezni in nenehnem opozarjanju se ljudje počasi začinjamo zavedati pomembnosti zdrave prehrane. Veliko ljudi se odloča za vegetarijanski način življenja, in vse to je priložnost za kmete, da začnejo ali še dodatno izboljšajo ponudbo ekološko pridelane hrane. Večina predlogov je popolnoma izvedljivih; nekateri ne zahtevajo velikih finančnih vložkov, vendar pa se problem nato pojavi pri birokraciji. Postopki za pridobitev določenih dovoljenj so preveč zakomplicirani in trajajo tudi po več mesecev/let. Tukaj ima tako Koroška regija, kot tudi Slovenija v celoti, še veliko prostora za izboljšanje in optimizacijo teh postopkov, ki bi bistveno olajšali delo družbam, kmetom in ostalim državljanom.

SKLEP

Evropska unija je že zelo zgodaj spoznala, da velike ekonomske in socialne razlike v razvitosti med posameznimi regijami in državami ovirajo trajnostni razvoj skupnosti kot celote. Temeljni cilj regionalne politike je prispevati k zmanjševanju razlik v razvitosti med posameznimi deli Evropske unije (Mrak, Mrak in Rant, 2004, str. 1). Kot je razvidno iz prikazane analize, so v Sloveniji razlike v razvoju regij še vedno precejšnje in bo potrebno še kar nekaj časa in veliko ukrepov, da se bodo le-te zmanjšale oziroma prišle na raven, ki je sprejemljiva in normalna v vsaki državi.

V diplomskem delu sem se osredotočila na razlike med Koroško in Osrednjeslovensko regijo ter Slovenijo kot celoto. Skozi uporabljene kazalnike sem pokazala, da je v obdobju 2007-2010 Koroška regija vseskozi zaostajala, Osrednjeslovenska regija pa je bila vedno precej nad slovenskim povprečjem. Ugotovila sem tudi, da je po kazalnikih sodeč kriza Koroško regijo bolj prizadela kot Osrednjeslovensko, kar je predvsem posledica strukture dejavnosti Koroških družb, ki je precej različna od te v Osrednjeslovenski regiji. Gospodarstvo Koroške temelji na predelovalnih dejavnostih, med katerimi je veliko družb vezanih na avtomobilsko industrijo. Le-ta je bila v krizi ena izmed bolj prizadetih panog, kar se jasno odraža tudi pri kazalnikih Koroške regije.

V PSPN analizi sem ugotovila, da ima Koroška regija kar nekaj prednosti in priložnosti, ki pa se jih ne izkorišča dovolj. Predvsem bi tukaj izpostavila naravne danosti regije in velike količine lesa, katere bi s pametnejšo in premišljeno izrabo regiji prinesle nova delovna mesta, dodatne vire energije in proizvode z večjo dodano vrednostjo, kar bi bilo za gospodarski razvoj regije zelo pomembno. Veliko možnosti za izboljšave je tudi v turistični ponudbi regije, ki bi lahko bila veliko bolj raznolika, predvsem pa bi lahko bolje izkoriščala bližino Avstrije in Hrvaške. Pri tem ne morem mimo po mojem mnenju ene izmed največjih slabosti in nevarnosti regije, tj. slaba cestna povezava z ostalimi deli Slovenije. Zelo slabo je tudi cestno omrežje znotraj regije, vendar je za razvoj regije trenutno bolj pomembna nova cestna povezava z osrednjo Slovenijo, ki je predvidena kot tretja razvojna os, vendar se začetek njene gradnje vseskozi prelaga. Nova cestna povezava je nujna, saj so za Koroške družbe stroški transporta bistveno večji kot za družbe iz na

primer osrednje Slovenije, kar zmanjšuje njihovo konkurenčnost in s tem zavira regionalni razvoj.

Koroška regija še ima neizkoriščen potencial, ki je predvsem v njenih naravnih danostih, ki bi lahko bile bolje izkoriščene oziroma tržene. Določen finančni vložek k boljšemu razvoju bo morala seveda prispevati država, vse ostalo pa bodo morale postoriti družbe v regiji, ter seveda prebivalci. Vsi skupaj pa moramo biti bolj odprti za nove ideje oziroma vsaj podpreti in dati možnost tistemu, ki poskusi kaj novega.

LITERATURA IN VIRI

1. Adam, F. Et al. (2010). *Inovativna jedra v regionalnem razvoju*. Ljubljana: Vega.
2. Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve. (2011). Najdeno 13. avgusta 2011 na spletnem naslovu <http://www.ajpes.si>
3. Bugarič, B., Podobnik, J., & Ribičič, C. (1998). *Regionalizem v Sloveniji*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
4. Dimovski, V., & Penger, S. (2008). *Temelji managementa*. Harlow (Essex): Pearson Education.
5. Eurostat. (2011). Real GDP growth rate. Najdeno 7. avgusta 2011 na spletnem naslovu <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/graph.do?tab=graph&plugin=1&language=en&pcode=tsieb020&toolbox=type>.
6. Evropska komisija. Najdeno 19. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://ec.europa.eu/index_sl.htm
7. Gams, I. (1999). *Geografske značilnosti Slovenije*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
8. Gulič, A. & Kukar, S. (1993). *Regionalni razvoj in regionalizacija Slovenije: analiza stanja in predlogi za spremembe*. Ljubljana: Urbanistični inštitut RS in Inštitut za ekonomska raziskovanja.
9. Kavaš D., & Nered J. (2009). *Spremljanje in vrednotenje regionalne politike v Sloveniji*. Ljubljana: Založba ZRC.
10. Kmetijsko gozdarska zbornice Slovenije. (2011). Les in biomasa. Najdeno 12. avgusta 2011 na spletnem naslovu <http://www.kgz.si/gv/gozd/les-in-biomasa.aspx>
11. Lajh, D. (2006). *Evropeizacija in regionalizacija*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
12. Marušič, I. (1998). *Krajine Predalpske regije*. Ljubljana: Ministrstvo za okolje in prostor RS, Urad RS za prostorsko planiranje.
13. Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. (2011). Denarna socialna pomoč. Najdeno 7. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://www.mddsz.gov.si/si/uveljavljanje_pravic/statistika/denarna_socialna_pomoc/
14. Ministrstvo za okolje in prostor. (2011). Tretja razvojna os. Najdeno 7. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://www.mop.gov.si/si/delovna_podrocja/prostorski_nacrti/drzavni_prostorski_nacrti/tretja_razvojna_os
15. Mrak, M., Mrak, M., & Rant, V. (2004). *Kohezijska politika Evropske Unije*. Ljubljana: Samozaložba.
16. *Občina Dravograd*. Najdeno 19. maja 2011 na spletnem naslovu http://www.dravograd.si/index.php?option=com_content&view=article&id=525&Itemid=232
17. *Občina Ravne na Koroškem*. Najdeno 19. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.ravne.si/index.php?site=vsebine&kat=26&lang=1>

18. *Občina Slovenj Gradec*. Najdeno 19. maja 2011 na spletnem naslovu <http://www.slovenj-gradec.si>
19. Območna zbornica Koroška. (2009, 29. oktober). *Poslovanje gospodarstva koroške regije v letu 2007*. Dravograd: Območna zbornica Koroška.
20. Območna zbornica Koroška. (2009, 29. oktober). *Poslovanje gospodarstva koroške regije v letu 2008*. Dravograd: Območna zbornica Koroška.
21. Območna zbornica Koroška. (2010, 29. junij). *Poslovanje gospodarstva koroške regije v letu 2009*. Dravograd: Območna zbornica Koroška.
22. Območna zbornica Koroška. (2011, 27. maj). *Poslovanje gospodarstva koroške regije v letu 2010*. Dravograd: Območna zbornica Koroška.
23. Pečar, J. (januar, 2011). Poslovanje gospodarskih družb v letih 2008 in 2009 – regionalni pregled. Najdeno 2. julija 2011 na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/dz/2011/dz01-11.pdf
24. Pernek, F. (1995). *Gospodarski sistem Slovenije*. Maribor: Pravna fakulteta.
25. *Portal Evropske unije*. Najdeno 7. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://europa.eu/pol/reg/index_sl.htm
26. Pučko, D. (2008). *Strateški management 1*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
27. Regionalna razvojna agencija za Koroško. Regionalni razvojni program Koroške razvojne regije 2007-2013. Najdeno 7. avgusta 2011 na spletnem naslovu <http://www.rra-koroska.si/files/rrp.pdf>
28. Senjur, M. (1993). *Gospodarska rast in razvojna ekonomika*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
29. Senjur, M. (2002). *Razvojna ekonomika. Teorije in politike gospodarske rasti in razvoja*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
30. Sklep o razvrstitvi razvojnih regij po stopnji razvitosti za programsko obdobje 2007-2013, Uradni list, št. 23/2006.
31. Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. (2008). Državni razvojni program Republike Slovenije za obdobje 2007–2013. Najdeno 12. avgusta 2011 na spletnem naslovu http://www.svlr.gov.si/si/zakonodaja_in_dokumenti/zakonske_podlage_s_podrocja_politike_spodbujanja_skladnega_regionalnega_razvoja/
32. Služba Vlade RS za lokalno samoupravo in regionalno politiko. (b. l). Regionalna politika. Najdeno 19. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.svlr.gov.si/si/delovna_podrocja/podrocje_regionalnega_razvoja/regionalna_politika/
33. Statistični urad Republike Slovenije, podatkovne baze. Najdeno 7. avgusta 2011 na spletnem naslovu <http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/statfile2.asp>
34. Statistični urad Republike Slovenije. (2007). Standardna klasifikacija teritorialnih enot-SKTE. Najdeno 13. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.stat.si/tema_splosno_upravno_skte.asp

35. Statistični urad Republike Slovenije. (2009). Slovenske regije v številkah 2009. Najdeno 13. junija 2011 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2009.pdf>.
36. Statistični urad Republike Slovenije. (2010). Slovenske regije v številkah 2010. Najdeno 13. junija 2011 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2010.pdf>
37. Statistični urad Republike Slovenije. (2011a). Interaktivni statistični atlas Slovenije. Najdeno 13. junija na spletnem naslovu <http://www.stat.si/iatlas.asp#>
38. Statistični urad Republike Slovenije. (2011b). Sloveniji za 20. rojstni dan. Najdeno 13. junija 2011 na spletnem naslovu <http://www.stat.si/doc/pub/SLO-20-let.pdf>
39. Statistični urad Republike Slovenije. (2011c). Slovenske regije v številkah 2011. Najdeno 13. junija 2011 na spletnem naslovu www.stat.si/doc/pub/REGIJE-2011-INTERNET.pdf.
40. Štiblar, F. (2008). *Svetovna kriza in Slovenci : Kako jo preživeti?*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.
41. Tavčar, M. I. (2002). *Strateški management*. Koper in Maribor: Visoka šola za management v Kopru in Univerza v Mariboru.
42. Urad RS za makroekonomske analize in razvoj. (2011). Poročilo o razvoju. Najdeno 13. junija na spletnem naslovu http://www.umar.gov.si/publikacije/porocilo_o_razvoju/publikacija/zapisi/porocilo_o_razvoju_2011/35/?tx_ttnews%5Byear%5D=2011&cHash=0e2f0ac226
43. Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje. (2011). Brezposelnost na področju območnih služb Murska Sobota in Velenje. Najdeno 20. junija 2011 na spletnem naslovu http://www.ess.gov.si/_files/2252/Analiza_BO_Murska_Sobota_Velenje.pdf

PRILOGE

Priloga 1: Realna rast BDP

Slika 1: Realna rast BDP – odstotna rast, glede na preteklo leto 1

Priloga 2: Osnovni podatki o občinah Koroške regije

Tabela 1: Osnovni podatki o občinah Koroške regije 1

Priloga 3: Temeljni podatki po področjih dejavnosti

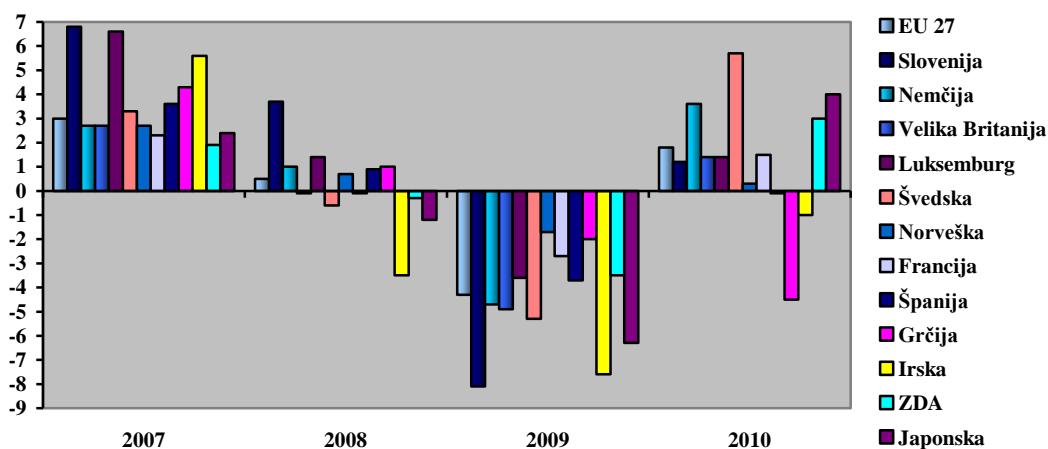
Tabela 2: Temeljni podatki po področjih dejavnosti za Koroško regijo leto 2010 2

Tabela 3: Temeljni podatki po področjih dejavnosti za Slovenijo za leto 2010 3

Tabela 4: Temeljni podatki po področjih dejavnosti za Osrednjeslovensko regijo za leto 2010 4

Priloga 1: Realna rast BDP

Slika 1: Realna rast BDP – odstotna rast, glede na preteklo leto

Vir: EUROSTAT, Real GDP growth rate, 2011.

Priloga 2: Osnovni podatki o občinah Koroške regije

Tabela 1: Osnovni podatki o občinah Koroške regije

	Povprečna mesečna plača na zaposlenega v letu 2010 (v EUR)	Delež zaposlenih v prebivalstvu, januar 2010 (v %)	Stopnja registrirane brezposelnosti (april, 2011)
Črna na Koroškem	1.547	35,7	10,6
Dravograd	1.277	40,7	13,5
Mežica	1.398	36,3	13,0
Mislinja	1.021	42,4	10,9
Muta	1.285	38,5	15,5
Podvelka	985	35,9	17,6
Prevalje	1.213	40,8	11,8
Radlje ob Dravi	1.211	36,3	15,7
Ravne na Koroškem	1.391	39,2	13,6
Ribnica na Pohorju	811	33,8	18,2
Slovenj Gradec	1.211	41,5	13,7
Vuzenica	1.040	40,3	14,1
SKUPAJ	1.280	39,2	11,9

Vir: SURS, 2011; Območna zbornica Koroška, 2011

Priloga 3: Temeljni podatki po področjih dejavnosti

Tabela 2: Temeljni podatki po področjih dejavnosti za Koroško regijo leto 2010

Področje dejavnosti	Družbe		Zaposleni	
	Število	Delež v %	Število	Delež v %
Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	11	1,0	178	1,5
Rudarstvo	4	0,4	40	0,3
Predelovalne dejavnosti	239	22,6	7.466	63,8
Oskrba z električno energijo, plinom in paro	15	1,4	163	1,4
Oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki; saniranje okolja	9	0,8	266	2,3
Gradbeništvo	97	9,2	891	7,6
Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	251	23,7	838	7,2
Promet in skladiščenje	59	5,6	506	4,3
Gostinstvo	44	4,2	178	1,5
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	59	5,6	188	1,6
Finančne in zavarovalniške dejavnosti	5	0,5	4	0,0
Poslovanje z nepremičninami	19	1,8	44	0,4
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	167	15,8	435	3,7
Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	23	2,2	268	2,3
Izobraževanje	11	1,0	55	0,5
Zdravstvo in socialno varstvo	28	2,6	109	0,9
Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	8	0,8	30	0,3
Druge dejavnosti	10	0,9	38	0,3
SKUPAJ	1059	100	11.697	100

Vir: Območna zbornica Koroška, 201; AJPES, 2011.

Tabela 3: Temeljni podatki po področjih dejavnosti za Slovenijo za leto 2010

Področje dejavnosti	Družbe		Zaposleni	
	Število	Delež v %	Število	Delež v %
Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	354	0,6	3.793	0,8
Rudarstvo	73	0,1	2.827	0,6
Predelovalne dejavnosti	6.906	12,4	166.685	36,0
Oskrba z električno energijo, plinom in paro	379	0,7	7.600	1,6
Oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki; saniranje okolja	287	0,5	8.896	1,9
Gradbeništvo	6.803	12,2	46.535	10,1
Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	13.947	25,0	86.871	18,8
Promet in skladiščenje	2.506	4,5	35.665	7,7
Gostinstvo	2.541	4,6	17.067	3,7
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	2.982	5,4	17.753	3,8
Finančne in zavarovalniške dejavnosti	1.160	2,1	4.069	0,9
Poslovanje z nepremičninami	1.834	3,3	3.456	0,7
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	11.281	20,2	29.390	6,4
Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	1.678	3,0	20.614	4,5
Dejavnosti javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	6	0,0	248	0,1
Izobraževanje	621	1,1	1.315	0,3
Zdravstvo in socialno varstvo	925	1,7	3.495	0,8
Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	601	1,1	3.698	0,8
Druge dejavnosti	850	1,5	2.668	0,6
SKUPAJ	55.734	100,0	462.643	100,0

Vir: AJPES, 2011.

Tabela 4: Temeljni podatki po področjih dejavnosti za Osrednjeslovensko regijo za leto 2010

Področje dejavnosti	Družbe		Zaposleni	
	Število	Delež v %	Število	Delež v %
Kmetijstvo in lov, gozdarstvo, ribištvo	83	0,3	714	0,4
Rudarstvo	20	0,1	371	0,2
Predelovalne dejavnosti	2.152	8,7	30.496	17,7
Oskrba z električno energijo, plinom in paro	75	0,3	2.456	1,4
Oskrba z vodo; ravnanje z odplakami in odpadki; saniranje okolja	101	0,4	2.511	1,5
Gradbeništvo	2.917	11,7	17.217	10,0
Trgovina; vzdrževanje in popravila motornih vozil	6.065	24,4	50.630	29,3
Promet in skladiščenje	828	3,3	13.999	8,1
Gostinstvo	978	3,9	5.739	3,3
Informacijske in komunikacijske dejavnosti	1.669	6,7	12.736	7,4
Finančne in zavarovalniške dejavnosti	610	2,5	2.300	1,3
Poslovanje z nepremičninami	970	3,9	1.880	1,1
Strokovne, znanstvene in tehnične dejavnosti	6.086	24,5	15.393	8,9
Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	839	3,4	12.164	7,0
Dejavnosti javne uprave in obrambe; dejavnost obvezne socialne varnosti	2	0,0	22	0,0
Izobraževanje	336	1,4	620	0,4
Zdravstvo in socialno varstvo	387	1,6	1.153	0,7
Kulturne, razvedrilne in rekreacijske dejavnosti	300	1,2	594	0,3
Druge dejavnosti	424	1,7	1.630	0,9
SKUPAJ	24.842	100,0	172.625	100,0

Vir: AJPEŠ, 2011.